Sveriges advokatsamfund

Stockholm den 22 oktober 2026

R-2026/1509

Till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
LI2026/00965

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 22 juni 2026 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Förbud mot uppfödning av djur för pälsproduktion (SOU 2026:29).

Sammanfattning

Advokatsamfundet avstyrker förslaget i den utformning det nu har och anser att utredningen inte har fullgjort sitt uppdrag på ett godtagbart sätt i flera avgörande hänseenden, även om Advokatsamfundet har synnerligen stor respekt för de etiska, miljö- och djurskyddsskäl som motiverar förslaget. Vidare konstaterar Advokatsamfundet att utredningen har fått i uppdrag att ta fram ett förslag på förbud. Detta är säkert förklaringen till de brister i analysen som finns, men ändå inte något Advokatsamfundet anser acceptabelt med beaktande av de krav som bör ställas på lagstiftning för att skydda enskilda näringsidkares intressen.

Sammanfattningsvis anser Advokatsamfundet att

- utredningens proportionalitetsbedömning enligt regeringsformen och Europakonventionen är otillräckligt underbyggd och präglas av en förutbestämd slutsats snarare än en öppen avvägning,

Laboratoriegatan 4, Box 27321, 102 54 Stockholm
Tfn 08-459 03 00, advokatsamfundet.se, info@advokatsamfundet.se

- avgränsningen mellan päls/skinn och ull inte är konsekvent utformad utifrån de skäl utredningen själv anför, vilket medför risk för godtycklig tillämpning och gränsdragningsproblem i praktiken,
- det empiriska underlaget för de djur- och folkhälsoskäl som anförs är delvis inaktuellt och till stora delar hämtat från en pandemisituation som inte är representativ för normal drift,
- konsekvensanalysen är otillräcklig eftersom den bygger på att ingen verksamhet i dag bedrivs i Sverige, vilket gör att förslagets faktiska räckvidd och proportionalitet vid en framtida nyetablering inte har prövats på allvar, samt avslutningsvis
- den svenska lagstiftaren kan avvakta utkomsten av EU:s beredning av frågan.

Synpunkter

Proportionalitetsbedömningen är otillräckligt underbyggd

Utredningen konstaterar själv att förbudet innebär ett ingrepp i näringsfriheten enligt 2 kap. 17 § regeringsformen och i egendomsskyddet enligt 2 kap. 15 § regeringsformen samt i äganderätten enligt artikel 1 i första tilläggsprotokollet till Europakonventionen (avsnitt 3.3 och 9 i betänkandet). Enligt fast praxis krävs att en sådan inskränkning har ett legitimt syfte, är ägnad att uppnå detta syfte, är nödvändig i den meningen att det inte finns någon mindre ingripande åtgärd som uppnår samma resultat, och slutligen är proportionerlig i strikt mening genom att fördelarna för det allmänna överväger nackdelarna för den enskilde. Utredningens tillämpning av detta test håller inte fullt ut måttet.

Nödvändighetsrekvisitet prövas inte på allvar

Utredningen avfärdar alternativet med skärpta djurskyddskrav med argumentet att sådana krav "i praktiken" skulle innebära ett förbud eftersom verksamheten inte längre skulle vara lönsam (avsnitt 3.6.2 och 11.3). Detta resonemang är cirkulärt: om skärpta djurskyddskrav de facto skulle uppnå samma skyddsnivå som ett förbud, är det just det alternativ som proportionalitetsprincipen kräver att man väljer i första hand, eftersom det formellt lämnar näringsidkaren en valmöjlighet och inte är lika ingripande i regleringsteknisk mening. Att en näringsidkare i praktiken skulle välja att lägga ner sin verksamhet om den inte längre kan bedrivas lönsamt är en konsekvens av marknadsvillkor, inte av regleringens rättsliga karaktär. Utredningen har därmed inte

på allvar prövat om en modell med kraftigt skärpta djurskyddskrav – exempelvis krav på inhägnader i stället för burar – skulle kunna tillgodose djurskyddsintresset utan ett formellt totalförbud, trots att detta är precis den typ av mildare alternativ som ska uttömmas innan ett totalförbud kan anses nödvändigt.

Förbudet omfattar enligt förslaget alla djurarter som föds upp för produktion av päls eller skinn, inte enbart de traditionella pälsdjursarterna mink, räv, mårdhund och chinchilla. Utredningen medger själv att det vetenskapliga underlaget – Efsas yttrande från 2025 – enbart avser dessa fyra arter (avsnitt 3.1.2 och 3.1.6). Slutsatsen att "det är troligt" att även andra arter skulle ha svårt att bete sig naturligt i motsvarande system utgör en spekulation, inte en vetenskapligt underbyggd bedömning. Ett generellt förbud som omfattar samtliga djurarter, oavsett faktiskt djurskyddsläge för den enskilda arten, riskerar därmed att gå längre än vad som är nödvändigt för att uppnå det anförda syftet, vilket är just den brist som proportionalitetsprincipen ska förhindra.

Avgränsningen mellan päls/skinn och ull är inkonsekvent

Utredningen medger att uppfödning och hållande av angorakanin för ullproduktion är ett "gränsfall" som i flera avseenden liknar pälsproduktion, med skillnaden att djuret inte avlivas (avsnitt 3.1.6). Samtidigt anförs att djur- och folkhälsoriskerna vid ullproduktion är mindre eftersom "några hundratal" kaniner hålls för detta syfte i Sverige, till skillnad från pälsproduktionens tidigare betydligt större djurantal. Detta är ett argument om skala, inte om produktionens art, och det är inte konsekvent att låta skalan avgöra om en verksamhet ska vara förbjuden eller tillåten när de bakomliggande djurskyddsproblemen enligt utredningens egen beskrivning är likartade. Om skälet för förbudet är att djuren hålls i bur och inte kan utöva naturligt beteende, är det svårt att se varför just avlivningsrekvisitet ska vara avgörande för om verksamheten är etiskt godtagbar, särskilt som utredningen själv konstaterar att det "etiskt kan ifrågasättas" om ullproduktionen är godtagbar. En sådan inkonsekvent avgränsning öppnar för kringgåenden och gränsdragningstvister i den praktiska tillämpningen.

Ersättningsfrågan

Det faktum att staten med olika åtgärder har lyckats få bort de företag som tidigare var verksamma på området har stor betydelse för ersättningsfrågan; här delar Advokatsamfundet utredningens analys och slutsatser. Det finns helt enkelt inga företag som skulle beröras av ett förbud. Det enda problemet är möjligen de företag

som i god tro skulle påbörja en sådan rörelse innan förbudet införs, trots den debatt som har pågått under lång tid. Här bör det övervägas om inte dessa skulle behöva tillerkännas någon form av ersättning.

Det empiriska underlaget för djur- och folkhälsoskälen är delvis inaktuellt

En betydande del av utredningens argumentation för djur- och folkhälsoskäl vilar på erfarenheterna från covid-19-pandemin, då omfattande smittspridning konstaterades i minkbesättningar i bland annat Nederländerna, Danmark och Sverige (avsnitt 3.1.3 och kapitel 6). Detta är en extraordinär händelse under en global pandemi med hög samhällssmitta, vilket utredningen själv redovisar genom Statens veterinärmedicinska anstalts och Folkhälsomyndighetens bedömning att risken för överföring var hög "så länge covid-19 cirkulerade i samhället". Att generalisera denna specifika riskbild till en permanent motivering för ett fullständigt näringsförbud, utan en självständig bedömning av om riskerna kvarstår i frånvaro av en jämförbar pandemisituation, är en alltför långtgående slutsats. Utredningen hänvisar även till enstaka fall av högpatogen aviär influensa på pälsfarmer i EU, men redovisar inte någon sammanhållen riskbedömning av sannolikheten för framtida zoonotisk smittspridning under normala driftförhållanden och med moderna biosäkerhetsåtgärder, motsvarande den typ av riskanalys som gjordes särskilt för covid-19.

Sammanfattande bedömning

Advokatsamfundet har vissa dubier om betänkandet i sin nuvarande form utgör ett tillräckligt underlag för lagstiftning. Även om de djurskydds-, miljö- och etiska skäl som utredningen anför i och för sig kan utgöra sådana angelägna allmänna intressen, som Advokatsamfundet också anser är synnerligen angelägna, i den mening som avses i 2 kap. 17 § regeringsformen, brister genomförandet av proportionalitetsprövningen i flera väsentliga delar: nödvändighetsrekvisitet är inte seriöst prövat och förbudets omfattning är inte konsekvent avgränsad i förhållande till det vetenskapliga underlaget. Advokatsamfundet anser att detta bör omhändertas i den fortsatta beredningen innan det läggs till grund för lagstiftning, och att lagstiftaren alternativt avvaktar utkomsten av EU-initiativ på området innan lagstiftningen införs på nationell nivå.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander